

Ενα φιλοσοφικό μυθιστόρημα

Από την Σελίδα αυτήν πολλές φορές έχομε γράψει για το συγγραφικό έργο της κ. **Ελένης Λαδιά**. Και έχομε υπογραμμίσει το γεγονός ότι απευθύνεται σε κοινό που είναι πρόθυμο να συμβάλει με τις δικές του γνώσεις για να φωτίσει το λογοτεχνικό κείμενο που του προσφέρεται. Υπάρχουν δύο ειδών μυθιστορήματα: εκείνα που προσφέρονται για την άμεσο απόλαυση και την αναψυχή μας, παρέχοντας πλούσιο λογοτεχνικό λόγο και δομή πλήρη αλλά και υπόθεση εύληπτη και ομαλά εξελισσομένη και εκείνα που επιβάλλουν συχνά την δεύτερη και τρίτη ανάγνωση για να προσεγγίσει ο αναγνώστης το κείμενο. Η κ. Λαδιά ανήκει στους συγγραφείς της δεύτερας ομάδας. Το βιβλίο της που παρουσιάζομε σήμερα είναι το μυθιστόρημα «Η Χάρης» που κυκλοφορεί σε δεύτερη έκδοση (**Ελένης Λαδιά, Η Χάρης**, εκδ. **Βιβλιοπωλείον της Εστίας**, σελ. 208, ευρώ 12). Η πρώτη έκδοση συνετελέσθη από τον **εκδοτικό οίκο Πατάκη** το 2000. Σήμερα παρουσιάζομε το πολύ ενδιαφέρον αυτό μυθιστόρημα στην δεύτερη και πολύ προσεγμένη έκδοσή του από τον **εκδοτικό οίκο της Εστίας**.

Ηρωίδα του μυθιστορήματος είναι η ίδια η συγγραφέας που μετουσιώνεται με διάφορες *personnes* στα πρόσωπα του έργου. Σε απτό επίπεδο ηρωίδα είναι η Αλεξάνδρα, μια νέα γυναίκα που ταξιδεύει με το αυτοκίνητό της χωρίς συγκεκριμένο προορισμό μέχρις ότου η καταρρακτώδης βροχή την εξαναγκάζει να ζητήσει καταφύγιο σε ένα πανδοχείο με το όνομα «Η Χάρης». Ξενοδόχος είναι η Ουρανία και υπηρέτης του ξενοδοχείου ο Ανδροκλής, που την υποδέχονται, της προσφέρουν δωμάτιο και ζητούν τα στοιχεία της, βεβαιώνοντας ταυτοχρόνως ότι αυτά δεν έχουν πραγματική σημασία. Από εκεί και πέρα η ιστορία εισέρχεται σε ένα ονειρικό πεδίο, μια άλλη διάσταση. Το δωμάτιο που παραχωρείται στην Αλεξάνδρα δεν έχει χρησιμοποιηθεί ποτέ από άλλον άνθρωπο. Και την επομένη ο Ανδροκλής την οδηγεί σε μια βιβλιοθήκη χωρίς βιβλία, όπου υπάρχει μόνον ένα τετράδιο, στο οποίο καλούνται οι ένοικοι του πανδοχείου να καταγράψουν το σημαντικότερο γεγονός της ζωής τους. Η Αλεξάνδρα καταγράφει τα βασανιστικά υπαρξιακά ερωτήματα που την ταλανίζουν: «Ποιά είμαι; Από πού έρχομαι; Πού πηγαίνω;». Κατόπιν αυτού της επιτρέπεται να επικοινωνήσει με τους λοιπούς ενοίκους του πανδοχείου, οι οποίοι είναι επτά. Όλοι ευρίσκονται εκεί μεταβατικά, λόγω της βροχής, αναμένουν την στιγμή της αναχωρήσεως και φέρουν όλα τα βάρη της ζωής, των αγωνιών και των επιθυμιών

των. Κάποιοι από αυτούς δημιουργούν μύθους για τον εαυτό τους και την ζωή επειδή δεν αντέχουν την αλήθεια.

Ενας από τους ενοίκους, ο Βασίλης, ένας ευγενής και φιλοσοφημένος άνθρωπος, διαπράττει δολοφονία, φονεύοντας ένα κοριτσάκι στο γειτονικό δάσος, καθώς έχει καταληφθή από παράνοια, θεωρεί ότι το πανδοχείο είναι χάρτινο δημιούργημα και ότι και το παιδί είναι χάρτινο, μη πραγματικό. Είναι όμως η Χάρις, η κόρη της Ελπίδας, που επίσης κατοικεί στο πανδοχείο. Μια άλλη ένοικος, η Ολυμπία, υπνοβατεί και λίγο μετά την δολοφονία της μικρής Χάριτος, χωρίς να το θέλη κατά την διάρκεια της υπνοβασίας της, πυρπολεί το πανδοχείο. Οι ένοικοι και η πανδοχεύς Ουρανία προφθαίνουν και εξέρχονται εγκαίρως, μαζί βεβαίως και η Αλεξάνδρα. Αλλά εντός του κτιρίου έχει απομείνει ο Ανδροκλής. Ο οποίος τελικώς εξέρχεται κρατώντας από το χέρι την αναστημένη μικρούλα Χάρι. Ευεργετική βροχή έρχεται να κατασβέση την πυρκαϊά και οι ένοικοι καλούνται να ακολουθήσουν την μοίρα και τον δρόμο τους.

Η πλοκή, περιγραφόμενη κατ' αυτόν τον τρόπο, ηχεί αρκετά σουρρεαλιστικά. Εν τούτοις, το βιβλίο δεν είναι σουρρεαλιστικό, αλλά φιλοσοφικό. Είναι ένα φιλοσοφικό μυθιστόρημα, ανάλογο σε δομή και σε εξέλιξη προς τα αντίστοιχα της Εποχής του Διαφωτισμού, που καλούσαν τον αναγνώστη να παρακολουθήσει τις περιπέτειες του ήρωα και μαζί να κάμει ένα δικό του ταξίδι αυτογνωσίας και μυήσεως στην περιπέτεια της ζωής. Η κ. Λαδιά φέρει βαρύν εξοπλισμό για την περιπέτεια αυτήν της Αλεξάνδρας. Αρίστη φιλόλογος, έχει ασχοληθή εντόνως με την φιλοσοφία των Προσωκρατικών και των Ορφικών φιλοσόφων, έχει μελετήσει την Νηπτική Γραμματεία της Ορθοδοξίας, γνωρίζει άριστα την κλασική φιλολογία και φιλοσοφία και έχει ευρύτατα διαβάσει λογοτεχνία άλλων λαών.

Στο βιβλίο αυτό η λέξις κλειδί είναι ο όρος «*περιχώρηση*», αντλημένος κυρίως από την Ορθόδοξη φιλοσοφία και θεολογία των Πατέρων της Εκκλησίας. Δηλώνει την διαδικασία σχέσεων μεταξύ των τριών προσώπων της Τριαδικής Θεότητας και αποτελεί την βάση της Τριαδικής θεολογίας. Η διείσδυσις του ενός προσώπου της Τριάδος στα λοιπά αποτελεί την «*περιχώρηση*», ώστε τελικώς τα τρία πρόσωπα να καθίστανται ένα. Εξ άλλου ο όρος δηλώνει και την διπλή υπόσταση του Υιού ως πλήρους Θεού και πλήρους ανθρώπου, δύο φύσεων που δεν διαχωρίζονται αλλά

αποτελούν ένα ενιαίο και αδιαχώριστο σύνολο. Ο όρος ανάγεται στον Γρηγόριο τον Ναζιανζηνό, αλλά η θεολογική μελέτη της «περιχωρήσεως» ανεπτύχθη ιδιαιτέρως από τον Ιωάννη τον Δαμασκηνό. Στους νεωτέρους χρόνους πολλοί είναι οι θεολόγοι, τόσο της Ορθοδοξίας όσο και των άλλων δογμάτων που έχουν ασχοληθεί με το ζήτημα. Αλλά είναι αρκετά διαφανές στο βιβλίο της κ. Λαδιά, ότι για εκείνην η περιχώρησις ανάγεται στα ερμητικά δόγματα του Ορφισμού και του Νεοπλατωνισμού. Τούτο δεν είναι ασύμβατο με την ανάπτυξη των θεολογικών δογμάτων αν ληφθή υπ' όψη ότι ο Γρηγόριος Ναζιανζηνός εσπούδασε στην Φιλοσοφική Σχολή των Αθηνών και εξετέθη πλήρως στα δόγματα του Πλατωνισμού και του Νεοπλατωνισμού, ενώ ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός προσήγγισε τον κόσμο της Νεοπλατωνικής και Ερμητικής παραδόσεως στην Αντιόχεια.

Οι εξηγήσεις αυτές είναι απαραίτητες για την κατανόηση του βιβλίου. Διότι τα πρόσωπα και οι καταστάσεις δεν είναι τίποτε άλλο από την μυητική πορεία της συγγραφέως στην προσπάθεια κατανόησης του κόσμου και του εαυτού της. Οι φιλοσοφικές και υπαρξιακές αναζητήσεις της κ. Λαδιά διατυπώνονται ευθέως στα ερωτήματα που καταγράφει η Αλεξάνδρα στο τετράδιο των επισκεπτών στην βιβλιοθήκη του πανδοχείου «Η Χάρις». Πανδοχείο είναι το κτίριο διότι δέχεται όλους και όλα τα προβλήματά τους. Η πανδοχεύς, που δεν είναι όμως και ιδιοκτήτης του χώρου, ονομάζεται Ουρανία, διότι προσφέρει την επαφή με το επέκεινα. Στον χώρο του πανδοχείου, κάθε ένας ένοικος έρχεται αντιμέτωπος με το καλό και το κακό, όχι εξωτερικώς, αλλά μέσω των βιωμάτων και των αναμνήσεών του. Διότι το καλό και το κακό ευρίσκονται πρωτίστως στην ψυχή του ανθρώπου. Και οι λύσεις και οι επιλογές εκάστου είναι μέρος της προσωπικής περιπετειάς και πορείας τους. Κάποιοι ένοικοι μετά την πυρκαϊά βλέπουν αναστημένο το κοριτσάκι. Αυτοί έχουν φθάσει στο τέλος μιας πορείας μέσω της Ελπίδας και της Αγάπης που υπάρχει στην ψυχή τους. Άλλοι δεν βλέπουν τίποτε και καταλαμβάνονται από απελπισία διότι θεωρούν ότι έχουν χάσει την ψυχή τους και δεν μπορούν να δουν το «θαύμα». Άλλοι παραμένουν αγκιστρωμένοι στην ψυχρή πραγματικότητα όπως την κατανοούν, χωρίς ελπίδα, αλλά με αγάπη στηριγμένη στις αναμνήσεις τους. Και η συγγραφέας, με την μορφή της Αλεξάνδρας, φεύγει με το γυαλιστερό και σαν καινούργιο αυτοκίνητό της για να συνεχίσει την αναζήτηση της δικής της αληθείας, την αναζήτηση της περιχωρήσεως του κόσμου στην ψυχή της.

Εστία 29.09.2009